

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป
ชื่อ <u>นางสาวศศิรินทร์ นามสกุล ศรีสมเขียว</u> ตำแหน่ง <u>นักวิชาการเกษตรชำนาญการ กลุ่ม/ฝ่าย กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน</u> หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ <u>ปฐพีวิทยาพื้นฐาน รุ่นที่ ๒ / ๒๕๖๕</u> สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ <u>ระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (LDD e-Training)</u> หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ <u>กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน</u> ตั้งแต่วันที่ <u>๒๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕</u> ถึงวันที่ <u>๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕</u> เพื่อ ☒ อบรม ☐ สัมมนา ☐ อื่นๆ ระบุ _____
ส่วนที่ ๒ สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้
๒.๑ รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ ภารกิจหน้าที่หลักของกรมพัฒนาที่ดิน ๑. การดูแลรักษาทรัพยากรดินเพื่อให้มีการใช้พัฒนาและอนุรักษ์อย่างเหมาะสมยั่งยืน ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการเพาะปลูก ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้น บุคลากรกรมพัฒนาที่ดินจำเป็นต้องมีความรู้ด้านปฐพีวิทยาพื้นฐานอย่างถูกต้อง เพื่อให้นำไปใช้ประกอบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาปฐพีวิทยาขั้นสูงเพื่อพัฒนาทางด้านการเกษตรต่อไป การทำสำนวนวิชาของดินในภาคสนาม ความสำคัญของเนื้อดินที่ต้องศึกษาในภาคสนาม เพื่อช่วยให้เราได้ว่าในการจำแนกและการทำแผนที่ดินจะแบ่งหมวดหมู่ของเนื้อดิน ซึ่งความสำคัญของเนื้อดินมีดังต่อไปนี้ ๑. ด้านการสำรวจ จำแนก และทำแผนที่ดิน ● การจำแนกหน่วยแผนที่ดินระดับค่อนข้างละเอียด ใช้ชื่อชุดดินกำกับด้วย ชนิดของเนื้อดินชั้นบน ● การจำแนกดินระดับ Family : ชั้นขนาดอนุภาคดิน (Particle size class) ๒. ด้านความเหมาะสมในการจัดการดินเพื่อการเจริญเติบโตและเพาะปลูกพืช การเตรียมดินเพื่อการปลูกพืช: ดินค่อนข้างเหนียวเตรียมดินทำได้ลำบากกว่าดินร่วนและกลุ่มดินทราย ● ความอุดมสมบูรณ์ของดิน : ความสามารถอุ้มปุ๋ยหรือธาตุอาหารพืช ปริมาณธาตุอาหารในดิน

- ความโปร่งและร่วนซุยของดิน : การอุ้มน้ำไว้ในดินและสภาพการระบายน้ำของดิน

๓. ด้านความสัมพันธ์กับสมบัติอื่นๆ ของเนื้อดิน

- ความหนาแน่นรวมของดิน (BD)
- ความชื้นของดิน
- ค่าการดูดซับน้ำในดิน (Water retention)
- ค่าความจุน้ำใช้ประโยชน์ได้ของดิน (AWC)
- ใช้ในแบบจำลองเพื่อการปลูกพืชและการคำนวณการให้น้ำแก่พืช

สมบัติทางกายภาพของดิน

เป็นสมบัติที่สามารถสังเกตได้จากลักษณะภายนอกเกี่ยวข้องกับสถานะ พฤติกรรม และการเคลื่อนย้ายมวลสารและพลังงานในดิน ได้แก่ เนื้อดิน โครงสร้างดิน และสีดิน

- เนื้อดิน หมายถึง ความหยาบละเอียดของดิน จากการผสมกันของอนุภาคที่มีขนาด < 2 mm ในสัดส่วนต่างๆ
- โครงสร้างดิน เกิดจากการจับตัวกันเป็นเม็ดของอนุภาคดิน มี ๒ กระบวนการ
- สีดิน ขึ้นกับองค์ประกอบทางแร่ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ และกระบวนการในดิน

เนื้อดินและโครงสร้างดิน มีผลต่อสมบัติทางกายภาพอื่นๆ โดยเฉพาะความสามารถในการอุ้มน้ำ การถ่ายเทอากาศ ความหนาแน่น และความแข็งของดิน ในขณะที่สีของดิน เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมการเกิดดิน แร่ และชนิดของวัตถุต้นกำเนิดดิน

สมบัติทางเคมีของดิน

เป็นสมบัติที่เกี่ยวกับการเกิดปฏิกิริยาเคมีและองค์ประกอบทางเคมี เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบลักษณะการดูดซับและแลกเปลี่ยนแร่ธาตุ และปฏิกิริยาเคมี ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าหรือสัมผัสได้โดยตรง โดยต้องตรวจสอบโดยการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ สมบัติทางเคมีของดินที่สำคัญ ได้แก่

- ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน หรือค่าพีเอช (pH) เป็นค่าปฏิกิริยาดินที่วัดได้ปริมาณ H^+ ยิ่งเป็นกรดยิ่งมี H^+ มาก ดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชมีพีเอช อยู่ในช่วง ๖.๐ – ๘.๐ (กรดปานกลาง-ด่างอ่อน) พีเอชเป็นตัวควบคุมปริมาณการละลายธาตุอาหารที่อยู่ในรูปที่พืชใช้ประโยชน์ได้ ถ้าดินมีพีเอชที่ไม่เหมาะสม ธาตุอาหารในดินก็จะละลายออกมาได้น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของพืช หรือในทางตรงกันข้ามบางพืชอาหารจะละลายออกมาได้มากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืชได้

- ความสามารถในการแลกเปลี่ยนประจุบวก มีความสำคัญในการสำรองธาตุอาหารหรือการปลดปล่อยออกมาใช้พืชใช้ประโยชน์ได้ ธาตุอาหารพืชที่พืชต้องการส่วนใหญ่จะเป็นประจุบวก เช่น ธาตุแคลเซียม (Ca) แมกนีเซียม (Mg) และโพแทสเซียม (K) ดินที่มีแร่ดินเหนียวและอินทรีย์วัตถุในปริมาณมากจะทำให้ดินมีประจุลบมาก และดินก็จะสามารถดูดซับและแลกเปลี่ยนประจุบวกได้มากเช่นกัน ทำให้ดินสามารถกักเก็บธาตุอาหารพืชไว้ได้มาก

- ปริมาณอาหารพืช ธาตุอาหารที่พืชจำเป็นต้องใช้เพื่อการเจริญเติบโตและออกดอกผล มีอยู่

ทั้งหมด ๑๖ ธาตุ และมี ๑๓ ธาตุ ที่ได้มาจากการสลายตัวพุพังของหิน แร่ และอินทรีย์วัตถุในดิน ส่วนอีก ๓ ธาตุ ได้มาจากอากาศและน้ำ แสดงว่าธาตุอาหารของพืชส่วนใหญ่ได้มาจากดิน ปริมาณธาตุอาหารรวมถึงสถานะของอาหารในดินแสดงถึงระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นตัวชี้วัดถึงกำลังการผลิตหรือความสามารถในการให้ผลผลิตของพืช หมายความว่าเมื่อธาตุอาหารในดินอยู่ในรูปที่พืชสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยตรงก็จะมีปริมาณที่เพียงพอที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเจริญเติบโต

ทรัพยากรดินของประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศของไทยในภาคเหนือส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเนินเขา ภูเขา และที่ราบระหว่างหุบเขา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มักจะเป็นที่ราบสูง ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ภาคใต้จะมีลักษณะเป็นคาบสมุทร จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีพื้นที่ตั้งแต่ทะเลไปจนถึงภูเขาซึ่งจะทำให้ดินของประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างหลากหลายชนิด

- **ภาคใต้** ลักษณะภูมิประเทศ เป็นชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาวทั้งสองด้าน ตอนกลาง มีเทือกเขาสูง ๓ แนว พื้นที่ลาดเอียงจากตอนกลางไปสู่ชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ที่ลุ่มภาคใต้ แบ่งเป็น ที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึงหรือบริเวณที่ต่ำที่สุดของภาคใต้ (ชะวากทะเล) ดินบริเวณนี้เกิดจากตะกอนทะเล และที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึงซึ่งจะอยู่ถัดจากชะวากทะเลขึ้นมา ดินที่เกิดบริเวณนี้มักเกิดจากตะกอนน้ำกร่อยและยังพบพื้นที่พรุบริเวณนี้ด้วย ถัดขึ้นไปคือที่ราบตะกอนน้ำพาเป็นที่ราบลุ่มเหมือนกัน แต่ดินบริเวณนี้มักเกิดจากตะกอนน้ำจืด ส่วนดินที่ตอนภาคใต้ จะพบบริเวณชายหาดชายทะเล บริเวณที่เป็นสันทราย ถัดขึ้นมาเป็นสันดินริมน้ำเป็นดินที่เกิดบริเวณแคบ ๆ เรียบกับริมน้ำ จากนั้นเป็นที่ลาดเชิงเขา เนินเขาและภูเขา ดินที่เกิดบริเวณนี้ส่วนใหญ่ก็จะได้รับการพุพังสลายตัวจากหินที่รองรับอยู่ข้างใต้ ข้อจำกัดของดินในภาคใต้ ชะวากทะเล ดินที่เกิดบริเวณนี้เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเลเป็นดินเลน เค็ม และพบว่าชั้นล่างลึกลงไปที่ระดับความลึก ๑ เมตรไปแล้วมักจะพบชั้นดินกรดกำมะถัน มีสารประกอบกำมะถันใกล้เคียงดิน หมายความว่า ถ้าปล่อยให้ดินแห้งดินบริเวณนี้จะแปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวและเค็มได้ บริเวณหาดทรายและสันทราย จะพบเป็นแนวยาวไปกับทะเลทั้ง ๒ ด้าน ทั้งบริเวณอ่าวไทยและอันดามัน ลักษณะของดินที่เกิดบริเวณนี้เกิดจากตะกอนน้ำทะเลโดยคลื่นจะพาทรายมาทับถมบริเวณชายฝั่งทะเล แบ่งเป็นสันทรายใหม่และสันทรายเก่า โดยสันทรายใหม่จะเป็นดินทรายจัดสีมาก การระบายน้ำดีมากเกินไปสมอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในขณะที่สันทรายเก่าซึ่งจะเป็นสันทรายที่ถัดอยู่ด้านใน บางบริเวณจะพบชั้นดานอินทรีย์ ซึ่งชั้นดานอินทรีย์จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการเจริญเติบโตของพืชเป็นอย่างมาก ที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง ซึ่งแสดงปัจจุบันไม่ได้มีน้ำทะเลท่วมถึงแล้ว โดยจะเป็นบริเวณที่เกิดดินเปรี้ยวดินเหนียว การระบายน้ำเลวความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เป็นกรดรุนแรงมาก ได้ชั้นล่างลึกลงไปจะพบชั้นที่เป็นตะกอนน้ำทะเล ชั้นนี้จะมีสารประกอบกำมะถันสูง ซึ่งจะพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวหรือจาโรไซต์ (Jarosite) การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณนี้จำเป็นที่จะต้องปรับระดับค่า pH ด้วยวัสดุปูนและยกร่องเพื่อชะล้างกรดออกไป

- **ภาคกลาง** ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสาขาอื่นๆ เช่น แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง หรือแม่น้ำป่าสัก มีลักษณะที่ราบที่กว้างเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ มักจะมีที่ราบแคบ ๆ สลับกับเนินเขาลูกเตี้ยๆ ในพื้นที่ลุ่มภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง (ชะวากทะเล) ถัดขึ้นมาเป็นที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง ซึ่งดินบริเวณนี้เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงจะเป็นดินที่อยู่ถัด

จากสันดินริมน้ำเป็นแอ่งต่ำซึ่งเป็นสันดินที่กว้างอยู่บริเวณตอนกลางของภาคกลาง สูงขึ้นไปอีกนิดคือที่ราบตะกอนน้ำพา (ตะกอนน้ำระดับต่ำ) ทั้งหมดก็เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำจืด ดินบริเวณที่ดอนพบตะกอนน้ำระดับสูง (ปูนมาร์ล), เนินตะกอนน้ำพารูปพัด ถัดขึ้นมาจะเป็นดินที่เกิดจากบริเวณเนินเขาและภูเขาที่เกิดจากการพังสลายตัวจากหินชนิดต่างๆ ซึ่งพบว่า ภาคกลางประกอบไปด้วยหินดินดาน หินทราย และหินปูน หินอัคนีก็พบบ้างแต่ไม่มากนัก ดินบริเวณปากแม่น้ำสำคัญต่างๆ ที่ไหลออกสู่อ่าวไทย คือ บริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง (Active tidal flat) ดินบริเวณนี้เป็นดินที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล เป็นดินเลนเค็มชายทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าโกงกาง มีน้ำทะเลขึ้นลงเป็นประจำวันมีหลายพื้นที่ใช้เป็นพื้นที่ประมงเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง หรือทำนาเกลือ ที่ราบทะเลน้ำท่วมถึงในอดีต (Formal tidal flat) ดินส่วนใหญ่ที่เกิดในบริเวณนี้เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยสามารถพบตะกอนน้ำทะเลได้เช่นกัน แต่จะอยู่ในชั้นล่างลึกลงไป ลักษณะดินที่พบมี ๒ ลักษณะ ดินที่ไม่เปรี้ยวส่วนใหญ่จะเป็นดินเหนียวระบายน้ำเลว มีรอยไถในหน้าตัด เป็นกรเล็กน้อยถึงเป็นต่งปานกลาง (pH ๖.๐ - ๘.๐) ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง เป็นดินที่มีศักยภาพมากในการปลูกข้าวของประเทศไทย และดินเปรี้ยว (Acid sulphate soils) มีหลากหลายชนิดทั้งดินเปรี้ยวต้น ดินเปรี้ยวลึกปานกลาง พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวจาโรไซต์ (Jarosite) ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าดินเป็นตัวกรดกำมะถัน สันดินริมน้ำ (Levee) ลักษณะเป็นดินดอนที่มีเนื้อดินเป็นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH ๕.๖ - ๗.๓) การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เป็นดินลึกมาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่างๆ เนื่องจากการทับถมเป็นประจำของตะกอนน้ำพาเมื่อแม่น้ำท่วมล้นฝั่ง ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvium) เป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมาก ค่าปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงต่งปานกลาง (pH ๖.๘ - ๘.๐) ที่ราบลุ่มทำนา การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์สูง ซึ่งเป็นดินเหนียวเหมาะแก่การทำนาข้าว เนินตะกอนรูปพัด (Alluvium fan) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินร่วน ดินร่วนปนทรายแป้ง ค่าปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงปานกลาง (๕.๕ - ๗.๐) ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เหมาะสมมากต่อการปลูกพืชไร่ พืชผัก ส่วนดินเนินเขาและที่ลาดเชิงเขา กลุ่มหินตะกอนเนื้อหยาบ เป็นกลุ่มดินร่วนปนทราย ดินดอน มีการระบายน้ำดี ดินมีเศษหินปน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

● **ภาคเหนือ** ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทิวเขา ภูเขา หุบเขา และแอ่งแผ่นดินระหว่างภูเขา มีความสูงชันจากบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือ แล้วค่อย ๆ ลาดลงมาสู่ที่ราบต่ำ บริเวณตะวันออกเฉียงใต้และตอนกลางแล้วค่อย ๆ สูงขึ้นอีกทางบริเวณตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือในเขต จ.น่าน คือ แลบเทือกเขาหลวงพระบาง บริเวณที่สูงเหล่านี้นับเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำลำธารหลายสาย ที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขงทางด้านเหนือ ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านใต้และ ลงสู่ลุ่มน้ำสาละวินทางตะวันตก หุบเขาและแอ่งแผ่นดินที่แม่น้ำเหล่านี้ไหลผ่าน จะเกิดที่ราบดินตะกอนที่แม่น้ำไหลพามาทับถม เป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์เหมาะในการเพาะปลูก ดินในภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นดินที่มีพัฒนาการ ไม่มากนัก ดินในบริเวณที่ราบหรือค่อนข้างราบเป็นดินที่มีศักยภาพทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แต่ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมาก มักมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดินได้ง่าย ทรัพยากรดินจะมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง มีความลาดชันมากและมีการตัดไม้ทำลายป่า จึงก่อให้เกิดการชะล้างและพังทลายหน้าดินได้ง่าย ดินที่พบตามลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ เหมาะในการทำนาและดินลานตะกอนน้ำ เหมาะในการปลูกพืชไร่ การกำเนิดของดินเกิดจากการผุพังสลายตัวของหินตะกอนเนื้อละเอียดและหินที่แปรสภาพ เช่น หินดินดาน หินทรายแป้ง หินโคลน หินชนวน และหินฟิลโลไลต์ สภาพพื้นที่ ลูก

คลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา ความลาดชัน ๓-๓๕ % การระบายน้ำดี การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้าถึงเร็ว ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลเข้มถึงสีน้ำตาลปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH ๕.๕-๖.๕) ดินล่างเป็นดินเหนียว สีแดงปนเหลือง ถึงสีแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕) ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น ปัญหาและข้อจำกัดดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำและเป็นกรด สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่ายเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผลและไม่ยืนต้น แต่ควรมีการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพร่วมกับปุ๋ยเคมี และใช้วัสดุปูนปรับแก้ความเป็นกรดของดิน จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้เหมาะสม ควรจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของพืช

● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงเกิดจากการยกตัวของแผ่นดิน ๒ ด้าน คือ ด้านตะวันตกและด้านใต้ของภาค ทำให้มีความลาดเอียงไปทางตะวันออก มีลักษณะคล้ายกระทะ แบ่งเป็น ๒ เขตใหญ่ คือ แอ่งที่ราบ แอ่งที่ราบโคราช เกิดขึ้นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและชี ลักษณะเป็นที่ราบสูงสลับกับเนินเขา แอ่งสกลนคร อยู่ทางตอนเหนือของภาคตั้งแต่แนวเขาภูพานไปจนถึงแม่น้ำโขง มีแม่น้ำสงคราม และเขตภูเขา ทางด้านตะวันตก ตอนใต้ของภาค ภูเขาที่แบ่งระหว่างแอ่งโคราชและแอ่งสกลนครได้แก่ ทิวเขาภูพาน ดินบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง (Floodplain) สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นดินทราย ดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนทรายแป้ง มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่อาศัย หรือปลูกพืชผัก พืชไร่ ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Backswamp) ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวจัด หน้าแล้งหน้าดินจะแตกกลืนดินมีรอยไถล มีสีจืดประ และบสีลาแสงอ่อน เป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง (pH ๔.๕ - ๖.๐) ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวในภาคอีสาน ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) ตะพักลำนําระดับต่ำ (low terrace) ดินที่ราบลุ่ม การระบายน้ำเร็ว กลุ่มดินเหนียว ดินร่วนละเอียด มีความเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การละลายของหินเกลือหรือจากกระด้น้ำใต้ดินที่มีเกลือละลาย ดินเค็มมีเกลือโซเดียมสูง มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ค่าการนำไฟฟ้าในดินที่อิ่มตัวด้วยน้ำมากกว่า ๒ เดซิซิเมนส์ ในหน้าแล้งอาจพบคราบเกลือผิวดิน ดินมีโครงสร้างไม่ดี เช่น ชุดดินกุลาร้องไห้ ชุดดินอุดร ตะพักตะกอนน้ำพาระดับสูง (High alluvial terrace) ดินร่วนยาบลึกมาก ดินร่วนปนทราย ดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง (pH ๔.๖ - ๗.๐) การระบายน้ำดี เสี่ยงขาดน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่เกือบราบ (Peneplain) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินทรายหนา/ดินร่วนหยาบ/ดินร่วนละเอียด/ดินตื้นถึงชั้นลูกรัง ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงปานกลาง (๕.๕ - ๗.๐) ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สลายตัวผุพังมาจากหินทราย (Residuum from sandstone) เป็นดินตื้น/กลุ่มดินร่วนหยาบ การระบายน้ำดี เนื้อดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อาจมีปัญหาการขาดน้ำได้ง่าย เนินเขาหินปูน เป็นดินที่เกิดจากการสลายตัวของหินปูน ร่วมกับหินดินดาน เนื้อดินเป็นดินเหนียว (pH ๔.๕ - ๕.๕) ร่วนซุยสูง ระบายน้ำดี อุ่มน้ำต่ำ ขาดน้ำง่าย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การปรับปรุงเน้นการจัดการด้านปุ๋ยและชลประทาน สถานภาพทรัพยากรดินปัญหาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินตื้น (๑๔.๗๗%) ดินหายจัด (๘.๑๘%) ดินเค็มบก (๒.๐๗%)

๒.๒ ประสพการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับการประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

☒ ต่อตนเอง

๑. ทราบถึงภารกิจหน้าที่หลักของกรมพัฒนาที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรดิน นอกจากนี้

ทำให้มีความรู้ทางด้านปฐพีวิทยาเบื้องต้นอย่างถูกต้อง

๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาปฐพีวิทยาขั้นสูงเพื่อพัฒนางานวิจัยทางด้านทรัพยากรดินและการเกษตรต่อไป

☒ ต่อหน่วยงาน/การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

ความรู้ทางด้านปฐพีวิทยามีความสำคัญสำหรับงานด้านวิชาการของกรมพัฒนาที่ดิน สามารถนำไปต่อยอดในงานวิจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรดินและการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นหลักสูตรที่เป็นความรู้พื้นฐานที่นักวิชาการกรมพัฒนาที่ดินควรรู้ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

การอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (LDD e-Training) สามารถทำให้เข้ารับการอบรมได้ง่าย แต่วิดีโอที่ใช้ในการอบรมไม่สามารถเปิดได้ จึงต้องดาวน์โหลดไฟล์แต่เนื่องจากไฟล์ขนาดใหญ่จึงต้องให้เวลานาน

๒.๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ควรมีการอบรมหลักสูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการให้กับนักวิชาการกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อจะได้เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงานต่อไป

ลงชื่อ ศศิธร (ศิริสมเชียว)

(นางสาวศศิธร ศิริสมเชียว)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

ผู้รายงาน

วันที่ ๒ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๓ ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

(☒) ทราบ

ลงชื่อ สมศักดิ์ สุขจันทร์

(นายสมศักดิ์ สุขจันทร์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

วันที่ ๑๓ เดือน มิ.ย. พ.ศ. ๖๕

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศศิรินทร์ ศรีสมเขียว

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
(LDD e-Training)

หลักสูตร ปฐพีวิทยาพื้นฐาน

รุ่นที่ ๒/๒๕๖๕ : พฤษภาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๕

(นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ)
รองอธิบดีด้านบริหาร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศศิรินทร์ ศรีสมเขี้ยว

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา การทำอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อการประชาสัมพันธ์

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง]
ให้ไว้ ณ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2565

(นายปยวัฒน์ ศิวรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

